

Hitza

Esanahia

agerkunde	'ezerezetik agertua'
ahal	'desioa adierazteko' (ojalá)
ahalik	'ahal zuen neurrian'
ahoa bete hortz	'harrituta'
aida batean	'ato baten, berehala'
aiduru	'itxaroten, zain'
aienatu	'uxatu, aldendu'
aieruz	'keinuka'
aire	'doinua'
aisekien	'errazen, modurik errazenean'
aitaren egin	'gurutzearen keinua egin'
akigarri	'nekagarria'
akuilatu	'bultzatu'
alaena	'halakoa'
alarau	'orroa, oihu lazgarria'
aldarrika	'oihuka'
aldarte	'umorea, jarrera'
alderrai	'norabide zehatzik gabe ibili'
angon	'arma mota' (?)
ano	'zakutoa, poltsa txikia'
apeta	'kapritxoa'
arakatu	'miatu, ikertu'
arantzatsu	'tentsiozkoa'
arbuiagarri	'txarra, onartezina'
ardaila	'zalaparta, harrabotsa'

Hitza	Esanahia
arerio	'etsaia'
argotear	'agotak, giza talde berezia'
arieta	'harresiak botatzeko makina mil.'
arraitsu	'distiratsua'
arro	'sakana, ibarra'
artean	'oraindik' (lehenaldian)
asaldagarri	'ikaratzekoa'
askazia	'leinua, belaunaldien segida'
ataka	'estualdia'
ausiabartza	'deskalabrua, hondamena'
baldar	'dorpea, baldresa'
baliatu	'aprobetxatu, profitatu, erabili'
barrunbe	'sakonunea, lekutxo ezkutua'
bedi	'izan bedi, izan dadila'
begiradari ordaina	'begirada zuzendu, itzuli'
begirakune	'so egitea, begiratzea, adikunea'
bekaitz	'gorrotoa'
beldurrak airean	'izutu, beldurtu'
beretar	'bere kidea, laguna'
bermatu	'eutsita, apoiatuta'
bidebanatze	'bidegurutzeta, kurtzederoa'
biz	'bi aldiz'
bizitzeke	'bizi barik'
brau	'brausta, kolpean'
burrundara	'zalaparta, zarata'

Hitza	Esanahia
buruan	'amaieran'
dakusatza	'ikusten ditu'
demasa	'neurritz kanpoko, gehiegizkoa'
derrigor	'nahitaez, ezinbestean'
despit	'gorabehera'
detxematu	'detxema egin (diezmar)'
dilindan	'zintzilik, kulunkan'
diosala egin	'agurtu, saludatu'
doi	'apurra'
doi	'leuna, txikia'
doilor	'azpikeriazkoa'
durendal	'Errolanen ezpata mitikoa'
ebasketa	'lapurreta, ohointzea'
eginahal	'ahalegina'
egitasmu	'proiektua'
egonean	'patxadaz geldi'
egonezinak egon	'urduri egon, artega egon'
egotzi	'bota, kaleratu'
eldarnio	'sukar-ametsa, haluzinazioa'
eraile	'hiltzailea' (<i>eran</i> aditzetik)
erantzi	'kendu'
erdiragarri	'urragarria, min handikoa'
erlaitz	'amildegi ertza'
eroapen	'pazientzia'
errain	'(nuera)'

Hitza	Esanahia
erretilu	'bandeja'
erreus	'hondatua, balio ez duena'
errezela	'kortina'
erronkari	'mehatxuzkoa'
erti	'artea'
estreinako	'lehenengoa, lehenbizikoa'
eurrez	'ugari, asko ere asko'
eutsi	'neurtua, neurrikoa'
ezkeroztik	'-ren ondoren'
felido aireak eduki	'harrapari jarrera eduki'
firfira	'fin'
frixtan	'brixtan, bat-batean'
galarazi	'debekatu, eragotzi'
galeper	'txori mota'
gandorregi	'harroxkoa, harroputza'
gantza	'koipea (sebo)'
gar	'sugarra'
garo	'ira, iratzea'
gaztainkara	'gaztaina kolorekoa'
gertu	'hur, hurbil'
gibel	'atzea, atzeko aldea'
gider	'kirtena, euskarria'
gizonkote	'gizontzarra, kankailua'
gogaitzeko egina	'etsitzeko, ez ausartzeko'
goititu	'altxatu, goratu'

Hitza	Esanahia
gomuta	'oroitzapena'
gori	'bero-beroa, goren gradua'
gurtu	'laudatu, adoratu'
gutartu	'gutarrak bihurtu, kide'
gutizia	'zerbait desiratua'
handinahien	'anbiziotsua'
harramantza	'harrabotsa, iskanbila, burrunba'
harranpa	'karranpa, gihar uzkurdura (agujeta)'
hastapen	'hasiera'
hautu	'aukera'
hazpegi	'aurpegi itxura, fakzioak'
haztamuka	'ukimenaz baliatuz, ikusi barik'
hede	'larruzko uhala'
heldu	'hozkada, haginkada'
heriosugar	'jo eta su, bizi-bizi'
herra	'gorrotoa'
hilurren	'hilzorian, hiltzeko puntuan'
hitz beste egin	'isildu, mutu geratu'
hitz-mitz	'berriketa, jarduna'
hoben	'errua, falta, bekatua'
hortz!	'eraso!'
hostaila	'hosto piloa'
hots egin	'deitu'
iaio	'trebea, abila'
ibi	'pasabidea, igarotzeko lekua'

Hitza

Esanahia

ihar	'errea, haragi gutxikoa'
ilunbeltz	'pentsakor, kezkaturik'
ipurburu	'tentela, tontolapikoa, lerdoa'
izakin	'dauden gauzak'
izerdi patsetan	'izerditan blai, bustirik'
jakin dezanean	'jakiten duenean'
jalgi	'irten, atera'
jantzi	'azkarra, ikasia'
jazarri	'atzetik jarraitu'
jazo	'gertatu, agitu'
jori	'oparoa, ugaria'
jostetan	'jolasten, olgetan'
kakaume	'ume mokoia, kakanarrua'
kakudun	'kakoduna, okertua'
kalamastra	'destartalatua, zaindu gabea'
kamuts	'zorrotza ez dena'
karraska	'igurztearen soinua'
kaska-kaska	'jota dagoena'
kaskabilo	'kaskabelak'
kattagorri	'urtxintxa, katamixerra'
kinkan jarri	'proban jarri'
kirastuna	'zantarra, hatsa dariona'
kirioak airean	'nerbioso, urduri, tentsioan'
kleriko	'elizgizona'
koblakari	'poeta kantaria'

Hitza

Esanahia

kontrakar	'arrapostua, erantzuna'
kuxinete	'aulkitxo'
kuxkuxero	'jakin-minezkoa'
kuzkur-kuzkur	'batu-batu, gorputza bildu'
laga	'utzi'
laido	'umiliazioa (afrenta)'
lain	'adina, bestekoa'
lakar	'latza, marrantatua'
larratu	'belarra jan'
lauhazka	'galapan, arin ere arin, ahalean'
lizar	'arbola mota, lexarra'
magal	'altzoa, sabel aldea'
maia	'euskal jainkosa nagusia: Lurra'
mailatu	'kolpatu (abollar)'
mamukara	'mamu itxurakoa'
mandio	'lastategia, belar siku gordetegia'
marrantatu	'ahots kraskatua, trabatua'
men egitea	'obedientzia'
mendratu	'gutxitu, eskastu'
moezin	'musulmanak otoitzera deitzen dituen'
muin eman	'mosu eman'
munta	'garrantzia'
nahikunde	'desioa'
narras	'herrestan doana, dorpea'
oinaztargi	'tximista, inisitua'

Hitza	Esanahia
oinordeko	'herederoa'
okin ore	'ogia egiteko masa'
olana	'toldoa, oihal lodia'
oldarrean	'indar handiz, inpetuz'
olde	'aldra, kopuru handia'
oldoztu	'gogoeta egin, pentsatu'
olifante	'bolizko adarra, komunikatzeko'
oniriko	'ametsetakoa'
oniritzi	'adostasuna'
orbain zizare	'zauri zizarea'
orbaindu	'zauria itxi, zikatrizatu'
ordoki	'lautada'
ortziren hortza	'gerrarako deia egiteko adarra'
ospa egin	'ihes egin'
ostertz	'zeru muga, horizontea'
otzandu	'apaldu, baretu, kikildu'
pairamentsu	'sufritzen dakiena'
patetiko	'penagarria'
patu	'zoria'
pausaje	'erritmoa'
piko	'aldapatsua, aldats gora'
pilda	'zaharra eta gastatua'
pipinida	'Pipinoren semea zen' (?)
pitzatu	'arrakaldu, artesitu'
pozarren	'poz-pozik, ezin alaiago'

Hitza

Esanahia

prefosta	'noski, jakina'
preseski	'hain zuzen'
profitatu	'baliatu, aprobetxatu'
qarl erregea	'Karlomagno, arabiar moldean'
saldukeria	'traizioa'
samin	'minezkoa, sentitua'
santio bidea	'Santiago bidea'
sarebegizko kota	'sare gisako babesa'
sarrazeno	'musulman borrokalaria'
sarrío	'Pirinioetako ahuntza'
segaila	'lerdena, ederra eta erakargarria'
sen	'instintua'
sigi-sagaka	'zig-zag eginez'
sona	'entzutea, ospea, fama'
sorbatz	'aho zorrotza'
sorgortu	'ezindu, paralizatu'
sufi	'islamista, sufismo jarraitzailea'
suminduxe	'nahiko haserre'
suspertu	'animatu, bere onera etorri'
sutan egon	'haserre bizian egon, suminduta'
tarrapataka	'arin-arinka, arrapaladan'
tatarrez	'arrastaka, tarras'
tontokote	'pepelerdoa'
txistu	'ttua, listua'
tzar	'handia, itzela'

Hitza	Esanahia
ugatz	'hegazti haratustel jalea'
ulu	'alaraua, oihu luze berezia'
urkamendi	'urkatzeko lekua'
urkila	'lotunea (horquilla)'
uzkur	'mesfidatia, konfiantza bakoa'
uzkurtu	'batu'
wali	'gobernadorea' (hitz bisigodoa)
xalo	'inuzentea, sineskorra'
xaxatu	'zirikatu, borrokara bultzatu'
xelebre	'bitxia'
xendra	'bidexka'
xuxurlan	'ahapeka, isilean'
zabuka	'kulunka, alde batetik bestera'
zaildu	'beteranoa, luze aritutakoa'
zakar	'jarrera gogorrekoa, desatsegina'
zakurputza	'babua'
zama-zama	'oso kargatuta'
zamari	'mandoak-eta, zama abereak'
zapaburu	'kakanarrua, ergela'
zapparrote	'lodikotea'
zaputzean	'purrustari, mukerturik, haserre xamar'
zarpa	'zarpaildura, ugerra'
zarraizkidate	'jarrai zakizkidate'
zartailu	'zigorra, latigoa'
zaurgarri	'zauritzeko erraza'

Hitza

Esanahia

zazpi ahalak egin	'ahalegin itzelak egin'
zeken	'zikoitza, diru zalea'
zela-abere	'gainean ibiltzeko aberea'
zertan den	'zelan dagoen'
zimitarra makurra	'ezpata arabiarra, okertua'
ziplo	'bat-batean, kolpean'
zirkin	'mugimendu txikia'
zirrara	'emozioa, hunkipena, inpresioa'
zitean	'zuten'
zitiztean	'zituzten'
ziztakoan	'atoan, berehala'
ziztrin	'balio gutxikoa, exkaxa, petrala'
zornetsu	'gatxez, infekzio jarioz betea'
zuntzundu	'lelotu, zentzua galdu'
zur eta lur	'harrituta, sor eta lor'
zurda	'ilaje luzea, ile sortak'
zurrun	'gogortua'
zurtu	'harritu'